

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Sdružená uměnovědná studia

Doležal Jan

Seminární práce

Umění jako zboží

V současné době se často mluví o umění jako o pouhém spotřebním zboží, které nemá větší hloubku, svoji podstatu a je více či méně pouze bráno jako součást konzumní společnosti. Nejvíce se to především projevuje v souvislosti s hudebním průmyslem.

Vzpomínám si jak mi otec vykládal jak jel v 70. letech několik kilometrů ke kamarádovi poslouchat novou desku Led Zeppelin, jak mu teta kdysi dovezla ze zahraničí LP Rolling Stones - It's only rock and roll a jaké měl při posleších pocity a jak neustále dokola prohlížel booklet a obal desky Rolling Stones.

Tahle vzpomínka mi více a více přijde v dnešní době téměř nereálná a spíše mi připomíná nějaké sci-fi než vzpomínku, kterou člověk má strávenou s hudbou.

Při pomýšlení na danou situaci mi hned na mysl vystupují otázky, kde se stala chyba, že se z tak váženého umění jako je hudba stala pouze kulisa dnešní společnosti? A zda to tak opravdu je? Myslím, že si na otázky taky hned dokážu odpovědět. Ano je to tak, hudba je pro drtivou většinu společnosti pouze spotřebním zbožím a myslím že hlavním viníkem toho všeho je povrchnost společnosti a hlavně internet. Ten totiž svojí mocí znehodnotil vše na co jen pomyslet.

V 60. letech se objevila Vinylová LP deska a stala se naprostým fenoménem. Postupem času se vytratila a byla nahrazena jiným, modernějším hudebním nosičem a to se jmenovalo CD. CD byl obrovský pokrok ve vývoji hudební technologie, zvuk byl na rozdíl od Vinylových desek čistější a vlezlo se na něj více hudby, ale přesto se nic nevytratilo zůstali krásné obaly booklety a hodnota cd a samotné nahrávky má neustále uměleckou hodnotu a do dnešní doby nebylo ničím ještě nahrazeno, ale přesto je jeho prodej v současnosti naprosto minimální a spíše připomíná přežitek. V dnešní době není totiž moderní kupovat cd ale hudbu si legálně, či spíše nelegálně stahovat z internetu. A to je jeden s hlavních důvodů proč se z hudby místo ceněného umění stává spotřební zboží pro společnost, pro konzumní společnost.

V době bez internetu si člověk koupil CD, či Vinylové LP a desku poslouchal dokola, prohlížel si booklet, dělal si domácí hudební sbírku, vážil si daného alba, vážil si interpreta, vytvořil si k tomu určitý vztah. To je v dnešní době skoro nemožné. Člověk ať už si hudbu stáhne legálně, či nelegálně cestou tak si stahuje pouze data, kvalita nahrávky je v porovnání s CD o dost horší, ale hlavní problém je v tom že jsou to pouze data. A takových dat si člověk může stáhnout kolik chce a v takovém množství si málo kdo udělá k hudbě, k interpretu tak silný vztah, aby to nepovažoval pouze za spotřební zboží, ale aby to považoval za umění jako samotné, za umění, které má hodnotu a budoucnost, aby si toho člověk zkrátka vážil a dané dílo dokázal ocenit.

Nejsmutnější na tom všem je hlavně to, že společnost v téměř neomezeném přístupu k hudbě nemá čas poslouchat celá alba, ale spíše se zaměřuje pouze na singly hudebních interpretů. Na tohle slyší hudební vydavatelé, hledači talentů atd...díky tomu na nás neustále z televize útočí nové a nové řady talentových pořadů, kde hledají nové nadějně zpěváky. Ti poté vydají jeden dva singly a jdou do zatracení. V dnešní době nemá nejen samotné CD hodnotu, ale uměleckou hodnotu ztratili především sami interpreti a vztah mezi posluchačem a interpretem nemá už zcela žádnou uměleckou hodnotu. Výraz vztah mezi umělcem a posluchačem není přesný, na dnešní dobu se hodí spíše výraz rychlokvaška (interpret) a konzument (posluchač). Hudební bussines je postavem v dnešní době opravdu jen na konzumu, stačí vydat jeden singl, posluchač si ho stáhne a až ho omrzí stáhne si další. Bohužel se v tomhle všem vytrácí pojem hudební umění a já se bojím položit si otázku. Je nějaká cesta zpět k tomu, aby si společnost začala zase na plno vážit hudby jako umění a ne jako kulisu všedního dne? Myslím že je to v dnešní době téměř nemožné. Jak píše Jaromír Merhaut Rock and pop (září 2012), "prodeje digitálních singlů, neboli stažených písniček už dnes dosahují vysokých čísel. Ty nejúspěšnější, například Rolling In The Deep zpěvačky Adele, se pohybují na hranici 10 milionů placených dowloadů. Poslech celých alb bude stejně elitářský jako návštěva koncertu klasické hudby nebo jazzu. Bádání po kořenech té které muziky se přesune ze stránek

hudebních magazínů a fanzinů do knihoven, muzeí, ojedinelých diplomovek a akademických konferenčních vystoupení. Nebude o kom psát jinak než ve stylu bulváru, jednoskladboví hitmakeři přijdou, vyletí nahoru, sletí, shoří a zmizí do nicoty. Většina tzv. pecek budou jen vypeckované verze starých originálů, opravdová muzika se přesune do klubového a síťového undergroundu, sbírky CD budou stejně "běžné" jako dnes sbírky starých tisků."

Tenhle pohled se někomu může zdát silně kritický, či pesimistický a někdo s ním nemusí souhlasit, ale tenhle postoj poměrně dobře vystihuje analýza Agentury Reuters, kdy na základě analýzy několika desítek parametrů mnoha tisíců skladeb s let 1995 až 2010 potvrdili vědci Španělské národní rady pro výzkum pod vedením Joana Serry to, co vnímá každý pamětník nucený chtít nechtít poslouchat i současnou tvorbu: moderní populární hudba je stále dynamicky, kompozičně i jinak placatější, melodicky i rytmicky nenápaditější, využívá méně a méně hudebních nástrojů. Zkrátka a "vědecky" řečeno, homogenizuje se do podoby karbanátku.

Ať chceme nebo ne, čeká nás předem prohraný boj o koncepci hudebního alba a hodnoty pevně spjaté s ním, které známe bezmála 50 let. Kde jsou ty časy kdy už obal značil že v rukou držíte opravdu něco hodnotného a při poslechu jste listovaly bookletem pořád dokola. Kdežto v současné době vládu nad hudebním trhem přebírají jednotlivé písničky mladých muzikantů, kteří často "objevují" dávno objevené, točí se v kruhu, netvoří, ale jen zalévají své instantní polotovary horkou vodou. Svě singly díky internetu šíří světelnou rychlostí. V dnešní době je v současné hudbě nejdůležitější tržní rychlost a sekundová novota.

Nejsmutnější na tom všem je, že v dnešní době nikdo do kapel (v tomhle případě do mladých) neinvestuje své peníze, protože doba kdy album jako celek (koncept) je dávno pryč.

V nastupující éře downloadů namísto fyzických nosičů vítězí singly zatím jen v nehmotných kategoriích (downloads, streamy), vzhledem k nezvratnému vývoji (prodej alb v USA klesl v letech 2005 – 2010 na 1/3, z 705 na 225 milionů) je ale převzetí vlády i v absolutních číslech jenom otázkou času.

Technologicky i uživatelsky navíc vše směřuje od vlastnění (LP/CD/HD) ke streamování (poslech online) někým doporučených a nasdílených písniček. Všechny dosavadní prodejní statistiky budou v tomto jiném online světě bezpředmětné.

Je pravda že na trhu je pořád dostatek dobrých kapel co vydávají alba "se vším všudy", ale převážně jsou to velké kapely, které mají svoje nejlepší léta dávno za sebou, cd vydávají jednou za pár let a to spíše k tomu důvodu aby mohli vyjet na megalomanské turné kde by si vydělali, protože i jejich, s porovnáním starých prodejů alb, jsou téměř nulové. Ale buďme rádi za tyhle "dinosaurů", protože aspoň vydávají ještě plnohodnotná alba a své posluchače si stále drží. Děsivější představa nastává v pomýšlení na budoucnost. Co až tyhle kapely skončí svoji kariéru (v hodně případech, jsou kapely na hudebním trhu bezmála 30 let i více) kdo bude zastávat jejich funkci a snažit se ještě vydávat plnohodnotná cd a ne pouze singly? O kolika dnešních nových interpretech můžeme říct že tu budou i za 20 či 30 let? Dnešní mladá generace, která tvoří budoucnost naší společnosti se stala závislá na internetu a na všech vymoženostech spojené s ním, tudíž je jasné že hudba jako umění už nikdy nebude tak vysoce ceněna, protože hudební nosič a vše krásné kolem něj se vytratí a zbudou jen legálně, či nelegálně stažená hudební data. Hudební data umělců takových, kteří vydají jeden singl a za pár okamžiků se zapomenou že tu někdy byl.

Nebo je snad nějaká naděje na to že si lidé začnou vážit hudby jako umění a ne pouze jako spotřebního zboží? Vráti se ty časy kdy desky byly fantastické od začátku do konce a nebyly založeny na jednom hitu? Vráti se ty časy kdy i samotné obaly byli tak úžasné že se dodnes vystavují ve světových galeriích? Nebylo by to tak krásné kdyby hudba zase byla ceněna tak jako kdysi?

Zdroje :

Časopisecký článek – Rock and pop (září 2012) Jaromír Merhaut – citace.....článek
Soumrak alb? Strana 70 – 72...

Web : <http://www.nature.com/>

www.allmusic.com